

Prezydent Ukrainy zapowiada utworzenie Wojsk Szturmowych. 1308. dzień wojny

Andrzej Wilk, Piotr Żochowski

 Sytuacja na froncie

Siły rosyjskie kontynuują natarcie na pograniczu obwodów dniepropetrowskiego i zaporoskiego, gdzie pod ich kontrolę przeszły kolejne cztery miejscowości. Atakują także w południowo-zachodniej części Pokrowska, a według niektórych źródeł zajęli tam już kilka kwartałów. W rezultacie wyparcia obrońców z ostatnich pozycji na terenie leśnictwa Serebriańskiego (walki toczyły się tam od 2022 r.) i umocnieniu na obrzeżach Jampila oskrzydliły Siewiersk od północy. Ukraińcy wciąż utrzymują się w węzłowym Szandryhołowie, co utrudnia agresorowi dalszy postęp w kierunku Łymanu i przecięcie głównej linii kolejowej łączącej Charków ze Słowiańskiem i Kramatorskiem. Poczynił on natomiast kolejne postępy na wschód od rzeki Oskoł, gdzie wskutek walk toczonych w Kupiańsku obrońcy mają coraz większe problemy z zaopatrzeniem.

18 września Wołodymyr Zełenski poinformował o ukraińskiej kontrofensywie na kierunku donieckim. Od początku operacji obrońcy w okolicach Pokrowska i Dobropola mieli wyzwolić 160 km² z siedmioma miejscowościami oraz „oczyścić z rosyjskiej obecności” kolejnych ponad 170 km² z dziewięcioma miejscowościami. Dzień później słowa prezydenta powtórzył naczelny Dowódca Sił Zbrojnych Ukrainy Ołeksandr Syrski – zawiadomił on o operacji „na kierunku dobropolskim” i dodał, że wojska posunęły się w głąb terenów zajmowanych wcześniej przez wroga na 3–7 km (oznaczałoby to postęp na froncie szerokości kilkudziesięciu kilometrów). 20 września do tematu kontrofensywy powrócił Zełenski – ogłosił, że na kierunku dobropolskim i w rejonie Pokrowska pod kontrolą obrońców znalazło się ponownie 330 km² terenu. Dwa dni później o jej dalszych postępach powiadomił Syrski – podał, że wyzwolono łącznie 164,5 km², a z rosyjskich grup dywersyjno-rozpoznawczych oczyszczono 180 km².

Doniesienia Zełenskiego i Syrskiego dotyczące trwającej kontrofensywy nie znajdują potwierdzenia w sytuacji na froncie. Tematu nie podjęły ukraińskie źródła OSINT i dowództwa lokalne, które – zgodnie z wcześniejszą praktyką – nagłaśniały drobne sukcesy taktyczne obrońców. Do ustabilizowania sytuacji po rosyjskim wyłomie w okolicach Dobropola doszło jeszcze w połowie sierpnia, a zgodnie z mapą DeepState pod kontrolę ukraińską powróciło wówczas ok. 40 km² terenu. W połowie września kontrataki obrońców doprowadziły do odzyskania kolejnych 10 km², na obszarze nowo zajęтым przez wroga już

w tym miesiącu. Z kolei w rejonie Pokrowska Ukraińcy ponieśli w ostatnich tygodniach wyłącznie straty terytorialne. Najpewniej powielanie przez prezydenta i głównodowodzącego przekazów o dokonaniach kontrofensywy miało służyć podniesieniu upadającego morale poprzez wzbudzenie entuzjazmu podobnego do tego, jaki towarzyszył rzeczywistym sukcesom na froncie (ostatnio wkroczeniu wojsk ukraińskich do obwodu kurskiego w sierpniu 2024 r.).

20 września najeźdźcy przeprowadzili kolejny zmasowany atak powietrzny, którego celem było zaplecze logistyczne i przemysłowe przeciwnika. Drony i/lub rakiety uderzyły w Dniepr (trafione zostały m.in. zakłady Piwdenmasz) i Pawłohrad (zakłady mechaniczne). W atakach zginęła jedna osoba cywilna, a 36 zostało rannych. Do zniszczeń doszło także w Mikołajowie oraz obwodach chmielnickim, kijowskim (spłonął m.in. skład materiałów pędnych i smarów w Boryspolu) i odeskim. Po południu tego samego dnia wrogie drony uderzyły w infrastrukturę transportową w Czernihowie, a z wieloprowadnicowych wyrzutni pocisków rakietowych ostrzelano rejon przemysłowy w Sumach, w rezultacie czego przejściowo odcięte zostały dostawy prądu.

17 września doszło do jednego z najpoważniejszych uderzeń w ukraińską infrastrukturę kolejową. Trafiono zasilające trakcję podstacje energetyczne w obwodach czerkaskim i kirowohradzkim, co skutkowało trwającymi blisko dwie doby utrudnieniami w ruchu pociągów w kierunku obwodu dnepropetrowskiego. Okresowo bez prądu pozostawały też Kropywnycki i 44 inne miejscowości obwodu kirowohradzkiego. Ze zdjęć NASA FIRMS wynika, że duże pożary wybuchły w węzłach kolejowych Smiła w obwodzie czerkaskim i Kalinówka koło lotniska w Wasylkowie w obwodzie kijowskim. Dzień później wskutek uderzenia w podstację energetyczną koło Mirhorodu okresowo wstrzymano ruch pociągów w obwodzie połtawskim, natomiast 23 września miał miejsce kolejny skutkujący paraliżem na kolei atak w obwodzie kirowohradzkim.

Stałym celem rosyjskich dronów i rakiet pozostaje zaplecze obrońców we wschodniej i południowej części Ukrainy. Poza wyżej wymienionymi atakowano m.in. przedsiębiorstwa w rejonie Połtawy (17, 21 i 23 września), Pawłohradzie (19 września), Krzywym Rogu (21 i 23 września), Mikołajowie (22 września), Odessie i jej okolicach (22 i 23 września), Sumach (22 września) i Czernihowie (w wyniku ataku na infrastrukturę krytyczną 23 września przejściowo odcięto dostawy prądu) oraz w obwodach kijowskim (18 i 22 września, trafione zostały m.in. zakłady i centrum logistyczne w Boryspolu) i czernihowskim (19 września doszło tam do pożaru bazy paliwowej). 22 i 23 września trzykrotnie zaatakowano Zaporże. Uderzyły w nie kierowane bomby lotnicze i – najprawdopodobniej – co najmniej jeden pocisk balistyczny, a zgodnie z niektórymi źródłami celem mogły być jednostki przemieszczające się na front w obwodzie zaporoskim. Łącznie w atakach na miasto zginęły cztery osoby cywilne, a kolejne cztery zostały ranne. Według Dowództwa Sił Powietrznych i Sztabu Generalnego armii ukraińskiej w okresie od wieczora 16 września do rana 23 września najeźdźcy wykorzystali łącznie 1222 drony uderzeniowe i ich imitatory, z których obrońcy zneutralizowali 1075, oraz co najmniej 50 rakiet, z których zestrzelonych miało zostać 29–31 (wszystkie 20 września).

18 września ukraińskie drony zaatakowały oddalony o 1400 km kompleks petrochemiczny Gazpromu w mieście Saławat w Baszkortostanie, bijąc kolejny rekord zasięgu (wcześniejszy był krótszy o 100 km). Na terenie obiektu wybuchł pożar, a według Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU) uszkodzeniu uległa instalacja do oczyszczania ropy. Tego samego dnia zaatakowano również rafinerię w Wołgogradzie. Dwa dni później bezzałogowce uderzyły w rafinerie w Nowokujbyszewsku w obwodzie samarskim, gdzie doszło do pożaru, i w Samarze. Zgodnie ze źródłami ukraińskimi celem wspólnej operacji SBU i Sił Operacji Specjalnych były tego dnia także instalacje rurociągu Kujbyszew–Tichorieck (głównie stacje pomp), lecz brakuje informacji, by poczyniono znaczące szkody. Zmasowany atak, m.in. na Moskwę, przeprowadzony przez obrońców wieczorem 22 września z użyciem największej od wiosny liczby dronów (według źródeł rosyjskich 339 zestrzelono) nie przyniósł większych efektów.

Ukraiński wywiad wojskowy (HUR) poinformował o kolejnych uderzeniach na wrogie obiekty wojskowe na Krymie. 21 września oraz najpewniej dzień wcześniej (daty nie podano) trafione miały zostać stacja radiolokacyjna, trzy śmigłowce Mi-8 (w ukraińskim internecie opublikowano film potwierdzający zniszczenie jednego z nich) i – po raz pierwszy w historii, jak podkreślono w komunikacie – dwa samoloty-amfibie Be-12. Również 21 września bezzałogowce miały zaatakować sanatorium Foros w okolicach Jałty, gdzie zgodnie z ukraińskimi źródłami mogli przebywać przedstawiciele rosyjskich władz.

 Zachodnie wsparcie dla Ukrainy

Łotwa przekazała Ukrainie drugą partię kołowych transporterów opancerzonych Patria 6×6, o czym 16 września poinformował tamtejszy resort obrony. Pierwszą transzę produkowanych na Łotwie pojazdów dostarczono w lipcu tego roku, a docelowo Kijów ma ich otrzymać 42. Tego samego dnia Agencja Reutera powiadomiła, że **administracja Donalda Trumpa zatwierdziła pierwsze dwa pakiety wsparcia w ramach mechanizmu tzw. priorytetowej listy potrzeb dla Ukrainy** (Prioritised Ukraine Requirements List, PURL) o łącznej wartości 1 mld dolarów.

 Potencjał militarny Ukrainy

20 września prezydent Zełenski zapowiedział utworzenie Wojsk Szturmowych. Jak zaznaczył, w ciągu 7–10 dni zostanie oficjalnie ogłoszone powstanie nowego rodzaju wojsk – drugiego utworzonego w warunkach wojennych, po siłach systemów bezzałogowych. Ma to być kolejne, po rozpoczętym wiosną przechodzeniu na strukturę korpusową, remedium na trudną sytuację na froncie. Dwa dni później Sztab Generalny doprecyzował, że nie chodzi o zmiany w Wojskach Desantowo-Szturmowych, ale o objęcie wyspecjalizowanym zwierzchnictwem istniejących już pułków szturmowych i pododdziałów szturmowych w brygadach. Wojska Szturmowe będą wykorzystywane do przełamywania obrony nieprzyjaciela i zabezpieczania wejścia do walki sił głównych, natomiast nie mają

uczestniczyć w działaniach obronnych. Utworzenie nowego rodzaju wojsk ułatwi od strony formalnej obserwowaną od ponad roku, a obecnie nasilającą się tendencję do używania najlepszych pododdziałów z pominięciem ich stałego podporządkowania w roli swoistej straży pożarnej i swobodnego przerzucania ich na najbardziej zagrożone odcinki frontu.

Z opublikowanego 16 września sondażu Kijowskiego Międzynarodowego Instytutu Socjologii wynika, że **54% dorosłych Ukraińców (zarówno mężczyzn, jak i kobiet nieobjętych służbą wojskową) deklaruje gotowość do wstąpienia do Sił Obronnych Ukrainy**, jeśli zajdzie taka potrzeba – 23% badanych jest zdecydowanie gotowych, 31% – raczej gotowych, 15% – raczej niegotowych, a 23% – zdecydowanie niegotowych). W analogicznym badaniu z 2023 r. gotowość do walki wyrażało 62% respondentów.

18 września **prezydent Zełenski podpisał ustawę o Rzeczniku Praw Wojskowych**. Ma się on zająć identyfikacją przypadków naruszeń praw żołnierzy oraz ich przyczyn, rozpatrywaniem skarg, opracowywaniem metod zapobiegania i eliminacji naruszeń, przygotowywaniem rekomendacji dla organów dowodzenia wojskiem oraz analizą danych, skarg i raportów dotyczących sytuacji żołnierzy. Szefową nowego organu została dotychczasowa pełnomocniczka głowy państwa ds. ochrony praw żołnierzy Olha Reszetyłowa.

Dzień później **prezydent ogłosił, że Ukraina uruchamia „kontrolowany eksport” broni. Krok ten ma na celu pozyskanie środków finansowych na rozwój i zwiększenie masowej produkcji nowoczesnego uzbrojenia niezbędnego na froncie**. Eksport obejmie drony morskie, broń przeciwpancerną i niewymienione inne rodzaje sprzętu wojskowego. Zełenski dodał, że w ciągu dwóch tygodni zostanie przedstawiona jego koncepcja, a konkretnie trzy nowe platformy eksportowe: pierwsza na potrzeby eksportu i współpracy z USA, druga – handlu z partnerami europejskimi, a trzecia – sprzedaży do innych partnerów na świecie, którzy są zainteresowani ukraińską bronią i od których Kijów otrzymał jakąś formę wsparcia. Ukraińscy producenci broni od dawna zabiegali o możliwość eksportu, jednak dotychczas władze państwowe nie wyrażały na to zgody. Decyzja ma stanowić impuls rozwojowy dla krajowego przemysłu obronnego. Oczekuje się, że wpływy z tego tytułu będą przeznaczane przede wszystkim na rozwój technologii dronów i innych systemów bezzałogowych.

Potencjał militarny Rosji

Według danych ujawnionych 19 września przez anonimowego przedstawiciela ukraińskich służb specjalnych **Rosja we współpracy z Iranem prowadzi na szeroką skalę operacje rekrutacyjne nakierowane na pozyskanie najemników z Bliskiego Wschodu do udziału w wojnie przeciwko Ukrainie**. Chodzi głównie o obywateli Iraku, Syrii, Afganistanu, Libii i Jemenu, w tym byłych bojowników ISIS. Obiecuje się im wynagrodzenie od 3 do 8 tys. dolarów oraz uzyskanie rosyjskiego obywatelstwa po pół roku służby.

Rosyjskie operacje przeciwko Ukrainie

Sztab Koordynacyjny ds. Postępowania z Jeńcami Wojennymi ostrzegł, że **rosyjskie służby specjalne prowadzą działania skierowane przeciwko rodzinom ukraińskich jeńców**

wojennych i żołnierzy uznanych za zaginionych. Rosyjscy agenci kontaktują się z rodzinami, podszywając pod życzliwe osoby, po czym oferują pomoc i zdobycie informacji o bliskich. Po wstępnej uprzejmej komunikacji następuje eskalacja nacisku i szantażu. Krewni są zmuszani do fotografowania obiektów wojskowych lub do wykonywania zadań specjalnych w zamian za obietnice informacji o losie jeńców lub poprawy ich warunków przetrzymywania. Ofiary tego procederu poddaje się presji psychologicznej, co często prowadzi do załamania emocjonalnego. Wskutek manipulacji i szantażu niektórzy z tych ludzi zostają zmuszeni do rozpowszechniania rosyjskich narracji dezinformacyjnych dyskredytujących Siły Zbrojne Ukrainy.

Sytuacja na terenach okupowanych

Amerykańscy badacze z Yale School of Public Health opublikowali 16 września raport, w którym wskazali, że **Rosjanie utworzyli w FR i na tymczasowo okupowanych terytoriach Ukrainy co najmniej 210 instytucji służących „reedukacji” ukraińskich dzieci.** Celem tych działań jest wpajanie prorosyjskiej ideologii oraz szkolenie w zakresie umiejętności wojskowych. Instytucje te obejmują szkoły kadetów, placówki medyczne, domy dziecka, uniwersytety, ośrodki wypoczynkowe, bazy wojskowe, a nawet klasztory. W co najmniej 39 placówkach dzieci w wieku 8–17 lat uczestniczą w szkoleniach wojskowych z zakresu obsługi dronów, taktyki medycznej, strzelania i rzutów granatami. Tylko w 2025 r. Rosjanie wywieźli z okupowanej Ukrainy blisko 11 tys. nieletnich.

Zgodnie z informacjami przekazanymi 17 września przez rządowe Centrum Zwalczania Dezinformacji (CPD) **Rosjanie rozpoczęli nową falę mobilizacji w okupowanym Melitopolu.** Władze okupacyjne zapowiedziały podjęcie działań mających zapewnić przymusowe stawianictwo mieszkańców w wojskowych biurach rejestracji, przeprowadzanie badań lekarskich oraz rejestrację wojskową osób zamieszkujących okupowane tereny. CPD przypomniało, że wcześniejsze obietnice Kremla, jakoby żyjący w obwodzie zaporoskim mieli być „nieobjęci poborem przez co najmniej pięć lat”, okazały się kłamstwem. Mobilizacja wpisuje się w szerszą strategię okupantów, którzy traktują ludność ukraińską jedynie jako rezerwuar własnych sił zbrojnych.

